

Yaşlı hastalarda fertilitiyi iyileştirmek için varikosel tedavisi önerilmeli mi?

Ollandini G, Trombetta C, Mazzon G, et al.

Andrology 2014; 2: 402-407

Varikosel, sperm sayısı, sperm hareketliliği ve sperm morfolojisi gibi sperm parametrelerini etkileyebilmektedir. Varikosel cerrahisi sonrası sperm parametrelerindeki düzelme için yaşın rolüne dair net bir kanıt bulunmamaktadır. Son zamanlarda bildirilen birkaç çalışmada, varikosel tedavisi sonrasında sperm parametrelerini öngörmede yaşın kötü prognostik faktör kabul edilmemesi gerektiği bildirilmiştir.

Özetlenen bu çalışmada, testis ağrısı veya subfertilite yakınmaları ile başvuran hastalar arasından çalışmaya dahil edilme kriterleri; sol varikosel, normal FSH düzeyi; çalışma dışı kalma kriterleri de; hormonal anormallik, inmemiş testis öyküsü, iki taraflı varikosel ve anormal sağ testis olarak saptanmış. 376 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Tüm hastalara varikosel tedavisi olarak perkutan retrograd veya antegrad sklerizasyon yapılmıştır. Ortalama cerrahi yaşı 32 ± 6.5 (%32'si ≥ 35 yaşında idi) ve ortalama varikosel grade'i 2 imiş. Operasyon öncesi fizik muayene, sperm analizi ve doppler ultrason yapılmış ve aynı değerlendirilmeler cerrahiden 3 ay sonra tekrarlanmıştır. WHO 1999 kriterlerine göre; sperm konsantrasyonu, hareketi (a+b), ve morfolojideki iyileşmeler değerlendirilmiştir.

Varikosel tedavisi sonrasında hastaların %67'sinde sperm konsantrasyonunda, %60'ında sperm hareketliliğinde ve %47'sinde de morfolojide düzelme saptanmış. Semen tüm parametrelerindeki düzelme oranı ise %28 imiş. Hastanın yaşı ve sonuçlar arasında anlamlı bir korelasyon saptanmamıştır.

Varikoselektominin sonuçları üzerine ilerlemiş erkek yaşının etkisi tam olarak ortaya konulamadığından ve kılavuzlarda da açık bir kriter bulunmadığından, çoğu ürolog yaş ile ilgili üst sınırı kendisi belirlemekte ve bu hastalara varikosel tedavisini önermemektedir. Ishikawa ve ark. ları, sol inguinal mikrocerrahi varikoselektomi yapılan 70

infertil hastada operasyon öncesine göre semen parametrelerinde iyileşmede yaşın anlamlı bir öngörücü faktör olmadığını bulmuştur. Zini ve arkadaşları, varikoselli infertil olguları 40 yaş üzeri ve 40 yaşından küçük olmak üzere iki gruba ayırdıkları çalışmalarında, 40 yaşından büyük erkeklerin varikosel cerrahisi sonrasında bakılan semen analizi sonuçlarının ve gebelik oranlarının, 40 yaşından küçük erkeklerle benzer sonuçları verdiğini bulmuşlar. Goldstein ve ark.ları ise, 272 varikoselli infertil erkeği yaşlarına göre 3 gruba (<30, 30-39 ve 40 yaş ve üzeri) ayırarak yaşın cerrahi üzerindeki etkisini araştırmış. Tüm yaş gruplarında varikoselektominin sperm konsantrasyonu, toplam sperm sayısı ve serum testosteronunda anlamlı artışlarla ilişkili olduğunu bildirmişler. Sunulan çalışmada, farklı yaş gruplarının preoperatif ve postoperatif sperm konsantrasyonları ve morfolojileri arasında anlamlı bir fark ortaya konulmamış. Sadece sperm motilitesi ile yaş arasında bir korelasyon saptanmış ve ilerleyen yaş ile sperm hareketliliğinde fizyolojik bir azalmanın olabileceği öne sürülmüş. Sonuç olarak, varikoselli infertil erkekleri tedavi etmenin yararlı olduğu ve hasta yaşına göre farklı iyileşme olduğuna dair kanıt bulunmadığı ileri sürülmektedir. Hastaların sperm hareketliliğinde yaşla ilişkili bir azalma olduğu, operasyon öncesi ve sonrası yapılan sperm değerlendirmeleri ile ortaya konulmuş ve bu azalmanın yaşa bağımlı olduğunu iddia edilmiştir. Bu nedenle, varikoselli bulunan infertil erkeklerde varikosele yönelik tedavilerin faydasının yaştan etkilenmediği ve yaşlı hastalara da önerilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

Çeviri

Dr. Can Benlioğlu¹, Prof. Dr. Sefa Resim²

¹**Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji AD**

²**Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi**

Tıp Fakültesi Üroloji AD